

MANEL PALAHÍ: ALQUIMISTA AMB NOSTÀLGIES D'ABSOLUT

LLUÍS BOSCH MARTÍ

Palahí, artista nat de tota la vida, com a autodidacte–amateur–tastaolletes, dibuixa, pinta, fa collages i remena argiles, pirogravats, esmalts al foc... i experimenta en tota mena de materials des de la seva primera joventut. Per altres raures-obligacions mai s'havia pogut dedicar, com fa aquests darrers anys, tan intensament i prolíficament a l'art, compaginant l'experimental amb la seva feina de despatx de psicoanalista.

És la tercera vegada que m'apropro a l'obra d'aquest inquiet, complex i polifacètic artista que, en aquests darrers anys, fa –no sabem si dir-ne– escultures. Ho dic perquè sovint utilitza objectes quotidians reciclats, reinterpretats, tot dignificant-los. Ell en sol dir deixalles: ampolles, pedres, fustes, ferros... Des de fa molts anys que vinc observant les seves múltiples etapes creatives. Malgrat que la seva forma d'expressió sovint era la pintura, ja li deien que pel seu formalisme i esperit especulatiu es revelava més com a escultor-dissenyador-dibuixant que no pas com a pintor. Però tampoc no és un escultor a primeres clàssic o modern, com foren en el cas gironí els més significatius: un Fita, una Xargay, un Torres Monsó. Palahí no és un escultor. És més que un escultor. És més aviat com una mena de **transescultor conceptual**. Segurament, amb qui té més semblances creatives és amb Torres Monsó –expressionista, pop, conceptual...–, i també barrejat amb l'obra poètico-textual-surreal d'en Joan Brossa.

PALAHÍ I LES SEVES ARRELS

Palahí fou profundament marcat per la seva procedència familiar, l'educació ultracatòlica i la seva estada al Seminari de Girona, del qual en sortí sacerdot de caire progressista-social, dels anys contestataris, inspirats en el darrer Concili Vaticà II. Fou un veritable capellà compromès amb el missatge evangèlic al costat dels pobres, dels obrers, dels sectors demòcrates antifranquistes. Palahí, per la seva educació-rebel·lia-rupturisme, i després d'abandonar el sacerdoci, s'abocà a l'estudi rigorós de l'escola psicoanalítica, des del pare Freud a Melanie Klein, Françoise Dolto, Winnicott... fins als més actuals estructuralistes francesos, com Jacques Lacan, Michel Foucault... Tampoc no es pot obviar la seva base d'una sòlida educació filosòfica i lingüística adquirida en el seminari gironí en temps del Dr. Estela i amb professors com mossèn Modest Prats.

Palahí, quan ha trencat amb el sacerdoci en uns anys difícils de crisi espiritual, econòmica i social, va fent la seva formació psicoanalítica i, després de diferents experiències professionals, laborals i socials, es tanca més en sí mateix i en les seves obligacions familiars. Palahí viu i treballa molt a prop de la Catedral i d'aquells carrerons travessies del Call-jueu gironí, en el seu esplèndid amagatall-exili-despatx-taller-vivenda de la part més enlairada del carrer de la Força, al costat de la mateixa casa on va néixer, en el darrer pis d'un vell casalot. Palahí, exsacerdot catòlic, psicòleg, heterodox, artista... per la seva figura i tarannà sembla un vell alquimista-jueu-tastaolletes-especulador mental-filòsof-analista i artista dels conceptes, formes, colors, textures.

CONVERSES DE CARRER

Si bé hem estat molts anys veïns del carrer de la Força –jo de la part de baix, encara que en l'actualitat no hi resideixi–, des de sempre, però molt més darrerament, tot sovint ens creuem i dialoguem. De tant en tant, en intervals d'alguns mesos, em convida a pujar al seu pis o anem al Pont Major, on s'ha arranjat un altre vell edifici com a futur habitatge-taller. Sempre em sorprèn amb unes quantes dotzenes d'obres noves, experiments, amb estils i temàtiques variades. Ben segur, la crítica que li podríem fer és la del seu excés creatiu-experimental i el seu tarannà especulatiu-filosòfic. Palahí, coneixedor de la filosofia clàssica i moderna, és, en el camp conceptual, més enllà de les

seves incursions tecnicomanuals, el creador més preparat, dotat amb escriure, dels artistes gironins actuals.

Intentant ésser imparcial, ja que em sento deutor dels filòsofs de l'Escola de Frankfurt, estic a les antípodes culturals d'alguns autors dels quals Manel Palahí accepta conceptes, com poden ser Nietzsche, Kierkegaard i, molt especialment, Heidegger, considerat per mi i per almenys deu biògrafs, en molts aspectes, un nazi. I com a partidari de l'humanisme socialista i de la raó dialèctica sartriana tendeixo a ésser molt crític dels filòsofs i de les concepcions metafísiques nihilistes. De tota manera, Palahí és un heideggerià esteticoculturalista. Això el salva dels punts negres d'ideologies heideggerianes i altres similars, tot i que perdura la preferència trascendentalista, en el fons, per la seva tendència a una certa neurosi metafisicoreligiosa. Palahí, que podia haver estat un místic, gràcies a la seva autoanàlisi permanent és una mena de neoexistencialista juganer, amb inconfessables nostàlgies d'absolut. Aquest deix existencialista-juganer l'apropa més a un ludisme experimental a l'estil Brossa que al de Beuys, o sigui, més mediterrani que germànic. Malgrat que l'enigma de l'inabastable, com a Palahí li plau anomenar-lo, no el té angoixat, es troba en recerca-qüestionament-anhel permanents.

En el fons, Palahí no acaba d'atrevir-se nietzschianament a negar tots els valors ni a destruir tots els ídols. Té unes amagades i inconfessables ànsies de viure, de voluntat de poder-joc-creativitat. I no sabem si en una personalitat tant complexa i plural com la d'en Palahí el cultiu de l'art no és una teràpia per salvar-se i on sublima frustracions aquest inquiet personatge artista multidisciplinari i còsmic gironí.

Novembre 2001